

การพัฒนากระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกัน ในโรงเรียนเพลินพัฒนา

The Process of Creating a Safety Culture of Anti-Bullying in Plearnpattana School

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภา ตันติชูเวช¹ นาวาอากาศโท รองศาสตราจารย์ ดร.สุมิตร สุวรรณ²

Asst. Prof. Dr.Pacharapa Tantichuwet¹ Commander Assoc. Prof.Dr.Sumit Suwan²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ถอดบทเรียนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกัน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง รวมจำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. กระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเริ่มต้นจากการเห็นความสำคัญของผู้บริหาร การเตรียมทีมครูที่มีความรู้ในปัญหาการรังแกกันและวิธีการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน การสร้างกฎกติกาโรงเรียนแห่งความสุขโดยนักเรียน การสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ

2. ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ต้องเห็นความสำคัญ มีระบบและกติกาที่ชัดเจน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง ส่วนปัจจัยด้านลบ เช่น นิยามของคำว่ากรังแกกันไม่ชัดเจน ทักษะการสังเกตพฤติกรรมกรังแกกันของครู ขาดการพัฒนาผู้เห็นเหตุการณ์กรังแกกันให้แข็งแกร่ง กฎกติกาของโรงเรียนต้องสอดคล้องกันทั้งโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) identify a lesson learned the process of creating a safety culture of anti-bullying in Plearnpattana School; and 2) study factors affecting the process for creating safety cultures in Plearnpattana School. 18 key informants derived from purposive selection included administrators, teachers, students, and parents. The research instruments were an in-depth interview form and a focus group discussion form. Data were verified and analyzed by triangulation and content analysis.

คำสำคัญ: การรังแกกัน วัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียน โรงเรียนเพลินพัฒนา

¹อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

¹Course teacher in Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaengsaen Campus

²รองคณบดีฝ่ายบริหารคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

²Deputy Dean for Administration, Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaengsaen Campus

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรภา ตันติชูเวช, patcharapa.tat@gmail.com

รับเมื่อ 25 มิถุนายน 2564 แก้ไข 25 สิงหาคม 2564 ตอปรับ 31 สิงหาคม 2564

The result shown that;

1. The development of a process for creating a safety culture from bullying in school started from the administrators' recognition of significance of the problem, the preparation for a team of teachers who were knowledgeable and understood the problem and the prevention of bullying in schools, the rules creation for being the school of happiness that was designed by the students, the communication with parents and stakeholders;

2. Positive factors affecting the process of creating safety cultures in schools included stakeholders such as administrators, teachers, students, and parents had to recognize the significance of the problem, having clear system and rules, good relationship between teacher-teacher, teacher-student, and teacher-parents, student tracking, and the cooperation between teachers and stakeholders. On the other hand, negative factors affecting the process of creating safety cultures were unclear definitions of bullying, the lack of bullying behavior observation skills in teachers, the lack of the process development to encourage informants in bullying situations, lack of the coherent rules for all grades in school.

Keywords: Bullying, Safety culture in schools, Plearnpattana school

กมุติหลัง

ถึงแม้ว่าแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่เน้นให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังใน กระบวนการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ในอนาคตนั้น (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. 2561, หน้า 3) แต่ในความเป็นจริงแล้ว การมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่เหมาะสมตามช่วงวัยของนักเรียนไทยกลับสวนทางกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน ดังจะเห็นได้จากสถิติการรังแกกันในโรงเรียนหรือการบูลลี่ (Bully) ที่ประเทศไทยมีสถิติการถูกรังแกสูงเป็นอันดับ 2 ของโลก มีนักเรียนไทยถูกรังแกสูงประมาณ 600,000 คน หรือคิดเป็น 40% ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และรูปแบบการรังแกกันยังมีอีกหลายรูปแบบ เช่น การรังแกทางร่างกาย การรังแกทางสังคมหรือด้านอารมณ์ การรังแกทางคำพูด และการรังแกทาง บนโลกออนไลน์ (กรมสุขภาพจิต, 2561, ออนไลน์)

จากสถิติการรังแกกันในโรงเรียนที่สูงติดอันดับโลกข้างต้น ประกอบกับการมีข่าวการรังแกกันในโรงเรียนตามสื่อ ออนไลน์และออฟไลน์ต่าง ๆ เป็นระยะ จึงทำให้ “เรื่องความปลอดภัยของผู้เรียน” ถือเป็นวาระที่ 1 จาก 7 วาระเร่งด่วน (Quick win) ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพราะการรังแกกันในโรงเรียนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าวล้วนแต่เป็นสิ่งที่ ชัดขวางต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากปัญหาเรื่องความปลอดภัยของผู้เรียนข้างต้น วิธีการสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียนในโรงเรียนที่ดีที่สุดและ ป้องกันการรังแกกันได้ที่ผลและยั่งยืน คือ การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งโรงเรียน (สถาบัน สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2561, หน้า 14) โดยการให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน พ่อ แม่ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างโรงเรียนที่ปลอดภัยและน่าอยู่ มีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาการรังแกกัน

และมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเกิดการรังแกกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบทั้งระบบ จนกลายเป็นวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการสร้างความปลอดภัยของผู้เรียนในโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Lester et al. (2013, pp. 120 – 121) ที่พบว่า การป้องกันการรังแกกันทั้งโรงเรียน จะช่วยลดการรังแกกัน และในขณะเดียวกันจะช่วยเพิ่มการสนับสนุนกันในกลุ่มเพื่อน (Peer support) และความปลอดภัยในโรงเรียน (School safety) ได้ ทั้งนี้ปัจจัยและเงื่อนไขในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2561, หน้า 26) เช่น การมีนโยบายต่อต้านการรังแกกันในโรงเรียนที่ชัดเจน การมีกิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนกอย่างน้อยทุกปีการศึกษา ผู้บริหารและครู กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน จัดการสิ่งแวดล้อม พื้นที่ในโรงเรียนและหน้าโรงเรียนเพื่อลดโอกาสในการรังแกกัน โดยเฉพาะเวลาพักและหลังเลิกเรียน ส่งเสริมศักยภาพและทักษะของครูในการจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การสังเกตปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีกิจกรรมต่อเนื่องจนเป็นกิจวัตรประจำวันที่ช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการพูด สะท้อนความรู้สึก เช่น กล้าบอกเพื่อน บอกครูเมื่อมีการรังแกกัน

โรงเรียนเพลินพัฒนา เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีวิธีการป้องกันการรังแกกันและมีกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนที่เห็นอย่างเห็นรูปธรรมจนทำให้สถิติการรังแกกันในโรงเรียนลดลงอย่างเห็นได้ชัด รวมถึงกำหนดให้การป้องกันการรังแกกันถือเป็นค่านิยมหลักร่วมกัน (Core values) ของโรงเรียนที่ทุกฝ่ายรับรู้และร่วมปฏิบัติ ดังนั้น การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะถอดบทเรียนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา รวมทั้งศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเพลินพัฒนา ซึ่งถือเป็นโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในกับโรงเรียนที่ให้ความสนใจปัญหาการรังแกกัน อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คำถามการวิจัย

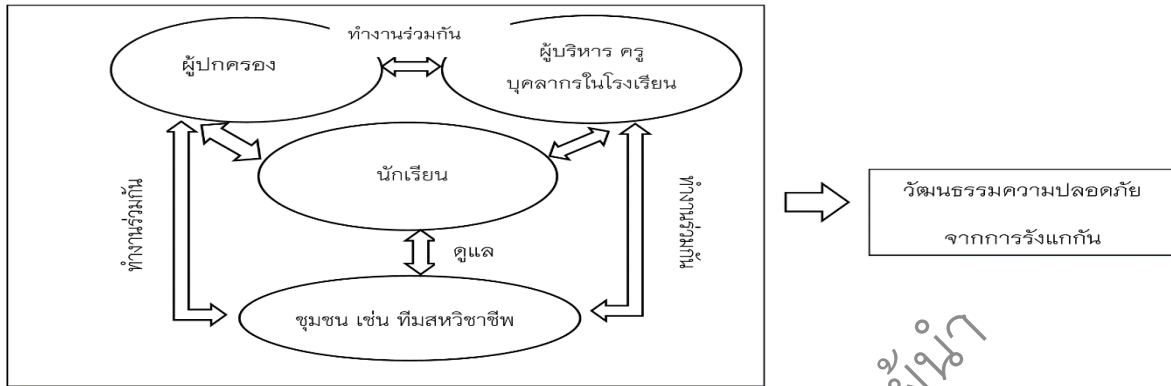
1. โรงเรียนเพลินพัฒนา มีกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนอย่างไร
2. ปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเพลินพัฒนา มีปัจจัยใดบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเพลินพัฒนา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีเกณฑ์ที่สำคัญในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สามารถเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียนได้ดีและยินยอมให้ข้อมูล สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้าช่วงชั้นมัธยมศึกษา รวมจำนวน 2 คน

การสนทนากลุ่ม

2. บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน และครูแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมจำนวน 5 คน
3. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา รวมจำนวน 6 คน
4. ผู้ปกครองโรงเรียนเพลินพัฒนา ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา รวมจำนวน 5 คน

รวมทั้งสิ้น 5 คน

ทั้งนี้ในกระบวนการวิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ หลักความเคารพในบุคคล (Respect for person) หลักการให้ประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดอันตราย (Beneficence/non-maleficence) และหลักความยุติธรรม (Justice) โดยมีเลขที่รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ COA64/018

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การถอดบทเรียนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา ซึ่งถือเป็นแบบอย่างที่ดี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยสร้างคำถามด้วยตนเองจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการจัดการปัญหาการรังแกกันในสถานศึกษาจากสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต และเว็บไซต์ของโรงเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมถึงทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของบรอนเฟนเบรนเนอร์ตามกรอบแนวคิด

ของการวิจัย (Bronfenbrenner, 2005) ทั้งนี้คำถามสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสถานการณ์เฉพาะหน้า รวมถึงสามารถเพิ่มเติมคำถามในประเด็นที่สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน 2564 กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) กับแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องหรือขัดแย้งของข้อมูล รวมถึงเพิ่มเติมข้อมูลที่ขาดหายไปจนข้อมูลที่ได้มีความอิ่มตัว (Saturated Data) คือ ข้อมูลที่เก็บมาไม่มีความแตกต่างกัน ตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) โดยการใช้ทีมผู้วิจัยศึกษาข้อมูลแทนการสังเกตและเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเพียงคนเดียว และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Method Triangulation) ที่มีความแตกต่างกันผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้กับผู้บริหารตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งภายหลังการถอดบทเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลกระบวนการป้องกันการรังแกกันจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่แตกต่างกันทั้งจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง แต่มีประสบการณ์ร่วมกันในเรื่องเดียวกันคือ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการป้องกันการรังแกกันของโรงเรียนเพลินพัฒนา จากนั้นเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างข้อสรุปให้เห็นถึงกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไขที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเพลินพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ข้อตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ผลการถอดบทเรียนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนเพลินพัฒนา

ภายหลังจากความต้องการแก้ไขปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้แบบรวมพลังและความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้จุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเริ่มต้นขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1.1 การเห็นความสำคัญของผู้บริหาร จุดเริ่มต้นการแก้ปัญหการรังแกกันในโรงเรียนเกิดจากบอร์ดผู้บริหารของโรงเรียนที่เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นผู้บริหารและครูได้นำนโยบายการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียนมาประชุมเพื่อนำสู่การปฏิบัติ

นอกจากนี้ โรงเรียนได้มีการกำหนดค่านิยมหลัก (Core Values) ที่สำคัญของโรงเรียน คือ “การเคารพความแตกต่างของทุกคน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” โดยในห้องเรียนครูจะไม่ทิ้งนักเรียนคนใดคนหนึ่งไว้ข้างหลังทั้งในเรื่องการเรียน สังคม และการรังแกกัน ซึ่งสิ่งนี้เป็นวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนเพลินพัฒนาที่ครูทุกคนรวมถึงผู้ปกครองรับรู้ตรงกัน

ทั้งนี้ การเริ่มต้นแก้ปัญหาจะเกิดขึ้นได้ภายใต้นิยามของการกลั่นแกล้ง การรังแกกันที่เหมือนกัน และรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างการเล่นกันกับการรังแกกันทั้งของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

1.2 การเตรียมทีมครูที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหาการรังแกกันและวิธีการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน

1.2.1 ครูต้องมีเป้าหมายเดียวกัน ทำงานเป็นทีมเดียวกันไม่แบ่งฝ่าย ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งก่อนที่ครูจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กได้ ครูต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก่อน โดยกระบวนการเตรียมทีมของครูใช้เวลาเป็นปี และมีการอบรมครูเกี่ยวกับเรื่องของการรังแกกันทั้งโรงเรียน เช่นเดียวกับกระบวนการเตรียมนักเรียน มีการประเมินผลในช่วงปลายเทอมว่าครูสามารถทำได้ตามกติกามากน้อยเพียงใด รวมถึงมีการ “ย้ำ ซ้ำ ทวน” ถึงวิธีการพัฒนาทีม พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีของครูจนกลายเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของครูทุกคน เป็นวัฒนธรรมของทีมครูโรงเรียนพัฒนา ซึ่งครูที่เข้ามาใหม่ก็จะได้รับการพัฒนากระบวนการสร้างการทำงานเป็นทีม การสื่อสารที่ตรงไปตรงมา ไม่นินทา มีวัฒนธรรมความปลอดภัยของครูเช่นกัน

1.2.2 การทำความรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรังแกกัน มีการฝึกให้ครูสังเกตปัญหาเป็นรายบุคคลและรายชั้น เพื่อออกแบบการแทรกแซง (Intervention) เป็นทักษะที่ครูจำเป็นต้องรู้ เพื่อหาสาเหตุ และการช่วยเหลือได้ตรงประเด็น โดยการกลั่นแกล้งกันจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ประเภท คือ ผู้กระทำ (Bullies) ผู้ถูกกระทำ (Victim) และผู้เห็นเหตุการณ์ (Bystander) บุคคลทั้ง 3 ประเภท ต้องได้รับการช่วยเหลือและให้คำแนะนำ โดยเฉพาะผู้เห็นเหตุการณ์ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่และมีพลังในการช่วยเหลือครูป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน ขณะที่ผู้กระทำต้องได้รับผลของการกระทำ ผู้ถูกกระทำหรือเหยื่อต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาทักษะบางประการ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น โดยทั้งสองฝั่งต้องได้รับการวิเคราะห์แบบถึงรากลึก (Root Cause Analysis; RCA) จึงจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

1.2.3 การมีระบบที่ชัดเจน ภายหลังจากการฝึกทักษะการสังเกตให้กับครูแล้ว ครูยังมี “ระบบติดตามนักเรียน (Student Tracking)” เพื่อใช้ในการป้องกันปัญหาการรังแกกันผ่านรายวิชาแนะแนวและกิจกรรมโฮมรูม ที่เน้นการพัฒนาทั้งร่างกาย ใจ และความคิด ในแต่ละกรณีจะมีการกำหนดระยะเวลาในการตั้งเป้าหมายช่วยเหลือ เมื่อครบกำหนดเวลาจะมีการติดตามผลว่าดีขึ้นหรือไม่ พร้อมทั้งมีการติดตามผลต่ออีก 1 เดือน หากดีขึ้นจะตัดชื่อออกจากระบบติดตามนักเรียน (Student Track)

1.2.4 สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน จะเป็นสิ่งสำคัญเพราะหากครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นนักเรียนจะเป็นคนบอกครู เมื่อมีข้อขัดแย้งของครู ครูจะมีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นทั้งกับครูและครู รวมถึงครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง

1.3 การสร้างภูมิตึกาโรงเรียนแห่งความสุขโดยนักเรียน

1.3.1 การสร้างภูมิตึกา “โรงเรียนแห่งความสุข” โดยการเข้าค่ายเตรียมความพร้อม (Camp) ของโรงเรียน เพื่อสร้างทีมและฝึกความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การเข้าค่ายเตรียมความพร้อมจะจัดเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านชั้นเรียนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ คือ สัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียน ในระหว่างการเข้าค่ายเตรียมความพร้อม ครูจะให้นักเรียนบอกถึงห้องเรียนแห่งความสุขที่นักเรียนอยากได้ สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการสร้างห้องเรียนแห่งความสุข และกติกการสร้างห้องเรียนแห่งความสุข หลังจากนั้นให้นักเรียนจัดลำดับคำตอบที่ตอบตรงกันมากที่สุด 5 ลำดับ รวมถึงปัญหาอุปสรรค และกติกาค่าที่จะทำให้ห้องเรียนแห่งความสุขเกิดขึ้นได้ ซึ่งการกลั่นแกล้งและการรังแกกันจะเป็นหนึ่งในกติกานักเรียนสร้างขึ้น

1.3.2 การสร้างความเข้าใจให้นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมมารังแกกันและการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อการป้องกันปัญหาการรังแกกันของนักเรียนผ่านรายวิชาแนะแนวและชั่วโมงโฮมรูม โดยครูใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการรังแกกัน มีการใช้กรณีศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมมารังแกกันและการป้องกันการรังแกกัน รวมถึงการทำให้นักเรียนเห็นเป็นแบบอย่างจากครู โดยครูจะไม่ปล่อยผ่านปัญหาการรังแกกันแม้เป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยก็ตาม และเมื่อมีการการรังแกกันเกิดขึ้นในชั้นเรียน นักเรียนทุกคนจะรับรู้และเข้าใจตรงกันว่า จะได้รับผลของการกระทำนั้นอย่างไรทั้งในฐานะผู้รังแก ผู้ถูกรังแก และผู้เห็นเหตุการณ์

1.3.3 การสร้างความสามัคคีให้กับนักเรียนผ่านชิ้นงานหรือโปรเจกต์ (Project) การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นอีกหนึ่งวิธีในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน โดยครูมอบหมายชิ้นงานหรือโปรเจกต์ในระดับชั้นเรียนและนักเรียนทุกคนในระดับชั้นมีส่วนร่วมในการทำงานดังกล่าวให้สำเร็จ นักเรียนแต่ละคนจะได้รับมอบหมายงานตามความสามารถที่แต่ละคนถนัดหรือสนใจเพื่อรวมกันเป็นชิ้นงานกลุ่มที่สำเร็จด้วยดี การทำงานชิ้นงานกลุ่มหรือโปรเจกต์ดังกล่าวจะทำให้ทุกคนได้สื่อสารและเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นทีมเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การจัดงานมหกรรมดนตรีของระดับชั้น

1.4 การสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบถึงกฎกติกาของโรงเรียนที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนผ่านการประชุมผู้ปกครองซึ่งจัดขึ้นเป็นระยะในระหว่างภาคเรียน ผู้ปกครองจะมีบทบาทสำคัญในการร่วมทำความเข้าใจกับกฎกติกาที่นักเรียนเป็นผู้ตั้งขึ้น และร่วมมือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดต่อกฎกติกาของโรงเรียน โดยโรงเรียนจะแจ้งผู้ปกครองทราบกฎกติกาผ่านการเชิญประชุมผู้ปกครอง ครูจะเล่าถึงพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของนักเรียนและสิ่งที่เกิดขึ้นจากการไป (เข้าค่ายเตรียมความพร้อม (Camp) เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบกติกาของนักเรียนที่สร้างขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองจะมีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับโรงเรียนผ่านสภาผู้ปกครอง ซึ่งการมีสภาผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองมีความสนิทสนมและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เมื่อเกิดปัญหาทำให้ผู้ปกครองจะช่วยเหลือและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

1.5 การทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ปัญหาการรังแกกันและวิธีการป้องกันปัญหาการรังแกกันให้กับครูและผู้ปกครอง ซึ่งมาจากการต้องการสร้างบรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างจริงจัง ทำให้มีการทำงานกับผู้เชี่ยวชาญ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องการป้องกันการรังแกกันให้กับครูและร่วมจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง

2. วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเพลิ้นพัฒนา

ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยทั้งในด้านบวกและด้านลบที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านบวก

1. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน มีความจริงจังกับการแก้ไขปัญหา และรับฟังปัญหาของครู

2. นักเรียนแกนนำ ครู และผู้ปกครอง ต้องเห็นด้วยและเห็นความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน

3. มีระบบและกติกาที่ชัดเจน โดยทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกัน มีการ “ย้ำ ซ้ำ ทวน” กติกาเป็นประจำ รวมถึงการกำกับติดตามและเฝ้าระวังกับการช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นเหยื่อของการรังแกกัน ให้ผู้กระทำได้หลุดจากการรังแกกันอย่างถาวร และไม่กลับมาถูกกระทำอีก มีผลของการกระทำที่ชัดเจน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับผลของการกระทำนั้นด้วย

4. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับครู และครูกับนักเรียน มีการรับฟังเสียงนักเรียน โดยครูต้องคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ ความละเอียดรอบคอบในการมองเห็นปัญหา การไม่ปล่อยผ่านปัญหาที่เกิดขึ้นแม้เพียงเล็กน้อย ซึ่งจะช่วยสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในโรงเรียนได้

5. การทำงานเป็นทีมของครูและการเห็นปัญหาที่ตรงกันของครู จะสามารถขับเคลื่อนการแก้ปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว มีการพูดคุยสื่อสารกับทีมของครูเป็นระยะและสม่ำเสมอ

6. มีระบบติดตามนักเรียน (Student Tracking) ทำให้การแก้ปัญหาปัจจุบันที่สุดที่ชัดเจน การแก้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ และครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพูดคุย

7. มีทีมสหวิชาชีพคอยช่วยเหลือในทุกกระบวนการ เช่น การให้ความรู้กับครู การร่วมสังเกตการณ์ไปกับครู เป็นต้น

8. การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองเชื่อใจ มั่นใจในโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูมากกว่าร้อยละ 80 ประกอบกับการให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อให้มีรูปแบบการดูแลนักเรียนเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับโรงเรียน โดยโรงเรียนมีการจัดอบรมพ่อแม่และผู้ปกครองผ่านห้องเรียนพ่อแม่ รวมถึงการจัดอบรมให้กับผู้ยาตายายผ่านห้องเรียนปู่ย่า โดยจุดประสงค์ในการจัดอบรมพ่อแม่หรือผู้ยาตายายเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการเลี้ยงบุตรหลาน

ปัจจัยด้านลบ

1. นิยามของคำว่า “การรังแกกัน (Bully)” ไม่ชัดเจน กล่าวคือ ไม่รู้ว่าพฤติกรรมใด คือการรังแกกันหรือการเล่นกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของโรงเรียนภายหลังครูได้รับการฝึกทักษะและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรังแกกัน ทำให้ปัจจัยดังกล่าวลดน้อยลง

2. ทักษะการสังเกตพฤติกรรมกรังแกกันของครู เช่นในกรณีที่มีปัญหาในลักษณะของคลื่นใต้น้ำ ครูอาจจะยังไม่เห็นปัญหา ซึ่งปัจจัยนี้แก้ไขได้ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครู

3. ขาดกระบวนการพัฒนาผู้เห็นเหตุการณ์กรังแกกัน (Bystander) ให้แข็งแกร่ง ซึ่งโรงเรียนกำลังพัฒนาผู้เห็นเหตุการณ์กรังแกกันให้เป็นกลุ่มสนับสนุน (Supporting Group) เพื่อช่วยครูในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการรังแกกันในโรงเรียนได้มากขึ้น เพราะอาจมีปัญหาที่ครูไม่เห็น

4. กฎกติกาของโรงเรียนต้องสอดคล้องกันในทุกวงชั้นทั้งโรงเรียน

5. ความไม่เข้าใจของผู้ปกครองที่ไม่ยอมรับระบบและกติกาของโรงเรียนในเรื่องการรังแกกันหรือการเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกัน แต่ปัญหานี้ลดลงจากการเข้าร่วมประชุมของผู้ปกครองและการอบรมเชิงปฏิบัติการกับ โรงเรียน มีการใช้วิธีการ “บอกปากต่อปาก” ของผู้ปกครองให้เข้าใจและยอมรับในกติกา มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาให้กับเพื่อนผู้ปกครองที่ไม่ยอมรับกติกาของโรงเรียน รวมถึงการ “เรียกคุย” เพื่อปรับทัศนคติให้ตรงกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยอภิปรายได้ว่า กระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนพลันพัฒนาจะสำเร็จได้จริงนั้น ผู้วิจัยมีทัศนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากระบวนการป้องกันการรังแกกันในสถานศึกษานโยบายต่าง ๆ ไม่เพียงแต่เฉพาะการแก้ปัญหาการรังแกกัน จะสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้บริหารต้อง “เห็นความสำคัญ” และ “จริงจัง”

ที่จะแก้ปัญหา และมีมาตรการหรือแนวทางที่ทำให้ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าผู้บริหาร “เอาจริง” กับปัญหานี้ ด้วยการมี
คณะทำงานในโรงเรียน เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการรังแกกันให้ทั่วถึงทุกฝ่าย รวมถึงมีการ
ติดตามและประเมินผลที่เกิดขึ้นเพื่อปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาต่อไป

การให้ความรู้และการฝึกอบรมครูในเรื่องของการป้องกันการรังแกกันในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอีกประการ
ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรับนโยบายจากผู้บริหารไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน การที่ครูมี
ความรู้ และมีทักษะที่มากเพียงพอในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับผู้เรียน ครูต้องมีความยุติธรรมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนกล้า
ที่จะเล่าหรือบอกปัญหาหรือพฤติกรรมการรังแกกันที่เกิดขึ้น มีการแก้ไขปัญหที่เป็นธรรม มีมุมมองและทักษะที่สามารถ
รับรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดของผู้เรียน คือ การเล่นกันหรือการรังแกกัน รวมถึงมีความสามารถในการจัดการกับปัญหา
พฤติกรรมการรังแกกันที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
(2561, หน้า 26) ที่พบว่า การที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพและทักษะของครู เช่น การจัดการชั้นเรียน
เชิงบวก การสังเกตปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นหนึ่งในวิธีการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนได้

การมีกฎกติกาที่ชัดเจนในการอยู่ร่วมกัน ผลของการทำผิดกฎกติกาจะต้องได้รับเหมือนกันและเท่าเทียมกัน
รวมถึงการเข้าใจนิยามและความแตกต่างของคำว่า “การรังแกกัน” กับ “การเล่นกัน” ของนักเรียน โดยทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ต้องให้คำนิยามที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการป้องกัน
ปัญหาการรังแกกันในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัดดา ปิยะศิลป์ โชษิตา

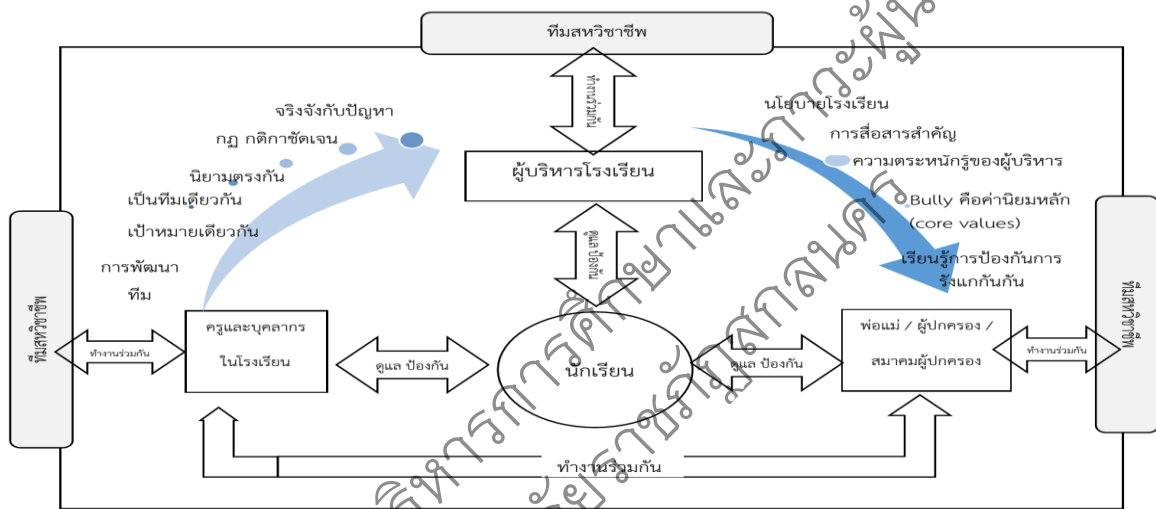
ภาวสุทธิพิศุ และ วิมลวรรณ ปัญญาอ่อน (2563, หน้า 5) ที่กล่าวถึงแนวทางการป้องกันและช่วยเหลือโรงเรียนว่าต้องมี
กฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในสังคมห้องเรียน เช่น การสร้างและรักษาความสุขของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งประกาศกฎ
กติกาให้ทุกคนทุกฝ่ายรับทราบ ซึ่งมีการมีกติกาที่ชัดเจนในโรงเรียนและสม่ำเสมอจะทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในโรงเรียนได้

การให้ผู้ปกครองและทีมสหวิชาชีพมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน
เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนได้มีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดการแก้ไขปัญหาเพียงแคครูกับ
นักเรียน สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 มาตราที่ 8 และมาตรา 24 ที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น
ทุกเวลา สถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย ซึ่งการมีส่วนร่วมในที่นี้
ไม่เพียงแต่การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอีกด้วย
นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาซึ่งถูกละเมิด ที่กำหนดให้ต้องมี
ทีมสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยาประจำเขตพื้นที่การศึกษา เข้ามาช่วยดูแลในโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564,
หน้า 14) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มุลนิธิแพธทูเฮลท์ (2560, หน้า 26) ที่ศึกษาบทเรียนโครงการป้องกันและลดการใช้
ความรุนแรงและการรังแกกันในสถานศึกษาในสถานศึกษาพื้นที่กรุงเทพฯ จำนวน 4 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2560
รวมทั้งสิ้น 31 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายของผู้บริหารไปสู่การปฏิบัติ
และการทำงานจะทำงานแบบบูรณาการเชื่อมโยงกับเครือข่ายผู้ปกครองและสหวิชาชีพโดยทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน
จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาการรังแกกันให้เป็นวัฒนธรรมที่ยั่งยืนได้

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียน ปัจจัยและ
เงื่อนไขที่สำคัญ คือ ทุกคน ทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และทีมสหวิชาชีพต้องมี
ส่วนร่วมจึงจะทำให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างยั่งยืน ไม่ควรปล่อยให้หน่วยงานใด
ฝ่ายหนึ่งตามลำพัง โดยการให้ความสำคัญกับปัญหาการรังแกกันเป็นสิ่งสำคัญ และการสร้างทัศนคติ การไม่นิ่งเฉยหรือ
มองว่าเป็นเรื่องปกติของการรังแกกัน ปรากฏได้ตั้งแต่ในระดับผู้บริหารจนถึงระดับนักเรียนและผู้ปกครองมีมุมมอง

ทัศนคติเดียวกัน มีนิยามของการรังแกกันที่ตรงกัน สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น
 ราชนครินทร์ (2561, หน้า 25) และ Lester et al. (2013, p. 21) ที่พบว่า การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนนั้น
 โรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ นักการภารโรง นักเรียน ผู้ปกครอง มีความตระหนักและให้ความสำคัญ มีส่วนร่วม
 ในการสร้างบรรยากาศและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในทุกระดับทั้งผู้บริหาร-ครู ครู-ครู ครู-เจ้าหน้าที่ ครู-นักเรียน
 นักเรียน-นักเรียน นักเรียน-เจ้าหน้าที่ทุกระดับ จึงจะทำให้เกิดการแก้ปัญหาการรังแกกันทั้งโรงเรียน (Whole School
 Approach) ได้จริง เช่นเดียวกับการวิจัยของนันทกฤต โรตมนันทกฤต (2556, หน้า 78) ที่พบว่า การสื่อสารเพื่อลดความ
 รุนแรงและการรังแกกันในโรงเรียนต้องเกิดจากครู บุคลากรในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองและสังคม

ผลการตอบทริเยนกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนพัฒนา
 ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อภาพที่ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนจะสำเร็จได้ การสร้างทัศนคติและการให้ความสำคัญ
 ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะทำให้เกิดการป้องกันปัญหาการรังแกกันและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย
 ในโรงเรียนได้เป็นผลสำเร็จ

1.2 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ทีมสหวิชาชีพในพื้นที่ โดยเฉพาะนักจิตวิทยาเข้ามาช่วยเหลือในการดูแล
 และป้องกันปัญหาการรังแกกันในสถานศึกษา

1.3 โรงเรียนควรมีครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยาประจำโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อที่จะสามารถดูแล
 และช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ความรู้และทักษะด้านจิตวิทยาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหาของนักเรียน

1.4 โรงเรียนอื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญกับปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน ควรนำผลการตอบทริเยน
 ที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรถอดบทเรียนโรงเรียนที่มีต้นแบบที่ดีเพิ่มเติมตามสังกัดของสถานศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อนำผลมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยจากการรังแกกันในโรงเรียนแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2561). *ไทยอันดับ 2 เด็กรังแกกันในโรงเรียน พบเหยื่อปีละ 6 แสนคน* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2564, จาก: <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แนวทางการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาซึ่งถูกละเมิด* [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2564, จาก: <https://moe360.blog/2021/04/23/protect-assist-students/>
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: เจ เอส การพิมพ์
- นันทกฤต โรตมนันทกฤต. (2556). *พฤติกรรมกลั่นแกล้งข้ามวัฒนธรรมกับการรังแกในสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มูลนิธิแพชทูเฮลท์. (2560). *บทเรียนโครงการไม่รังแกกัน (No Bullying) การป้องกันและลดความรุนแรงและการรังแกกันในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิแพชทูเฮลท์
- วินัดดา ปิยะศิลป์ โชษิตา ภาวสุทธิไพศิฐ และวิมลวรรณ ปัญญาวง. (2563). *การรังแกในเด็กและวัยรุ่น*. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 60(4), 275 – 286.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2561). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ปิยอนงค์พับลิชชิง
- Bronfenbrenner, U. (2005). *Making Human Beings Human: Bioecological perspectives on human development*. California: SAGE.
- Lester, L., Cross, D., Dooley, J. and Shaw, T. (2013). Bullying victimization and adolescents: Implications for school-based intervention programs. *Australian journal of education*, 57(2), 107 – 123.